

Ringduvan och Råttan

En saga om vänskap

Översatt och återberättad av Ahad Ghorbani
Redigerad av Sven-Olof Hassellöf

Persisk folksaga

Originalets titel:

Dastan kabouter hamaayeli va zaagh

va moush va sang-posht va aahou

داستان کبوتر حمایلی و زاغ و موش و سنگ پشت و آهو

Översatt och återberättad av Ahad Ghorbani

Redigerad av Sven-Olof Hassellöf

ISBN xx-xxx-xxxx-x

Ringduvan och Råttan

Det var ett mycket vackert landskap med en underbar grön äng. Den var tätt bevuxen med gräs, örter och blommor. Basilika och mynta fyllde ängen med sin ljuvliga doft. Röda tulpaner, vita vitsippor och blåa salvia smyckade ängen.

Där växte några gamla och jättestora valnötsträd, granar, aspar, lönnar och ekar med frodiga lövmassor och täta lövverk. Flera klara bäckar rann porlande ut mot floden. Många foreller, grodor och sköldpaddor plaskade omkring i bäckarna.

Flera djur såsom rådjur, lejon, tigrar och råttor hade sina bon på ängen. Ett stort antal fåglar såsom lärkor, svalor, råkor, örnar, fasaner och näktergal hade sina nästen bland lövverket.

Ängen var en välkänd jaktmark där både djur och människor fann sin föda. Tack vare den rikliga tillgången på byten i detta landskap, höll jägare ofta till här. De satte upp nät och fällor för att fånga djur och fåglar.

Här hade en korp byggt sitt bo i en eks frodiga lövkrona. Hon var allätare, med en förkärlek för animalisk mat, inklusive ägg och småfåglar. Ofta hade hon till frukost ätit några munsbitar av ett djur som lagts ut som mat för örnar.

Det var en solig vacker morgon. Ängen var fridfull. Det daggbestänkta gräset glänste i motljuset. Nyutslagna vita syrener spred vällukt över ängen. Det enda ljud som hördes var en hackspett som hackade i ett

träd. Det var inte lätt att veta om det var för att skaffa mat eller göra ett bo. Korpen satt i trädets topp och tittade sig omkring. Fridfullheten och skönheten gjorde att hon kände sig väl till mods.

Plötsligt märkte hon att det kom en jägare mot henne. Jägaren såg illvillig ut och verkade vara mycket otrevlig. Han hade ett fångstnät på axeln, en käpp i handen och en säck på ryggen.

Korpen blev mycket skrämmd och tänkte: Vad har jägaren för avsikter? Kanske han vill fånga mig. Nu gäller att vara försiktig. Låt mig gömma mig här och titta uppmärksamt på jägaren.

Jägaren undersökte området noggrant för att placera nätet på en lämplig plats. Han tänkte: "Vill man fånga en fågel bör man sätta upp en fälla med något gott som lockbete." Han kom fram till trädets fot och spände ut nätet och strödde ut säd. Han var nöjd med sitt knep, hånlog och tänkte: "Säden syns på långt avstånd men nätet syns inte ens på nära håll." Sedan satte han sig i bakhåll inte långt därifrån.

Ett tag senare anlände en flock duvor. Deras ledare, Ringduvan var mycket klok, smart och omtänksam. Hon hade vita teckningar på hals och vingar. När hon flaxade upp från marken formade teckningen på vingar en vacker vit ring. Hon tyckte alla duvorna skulle känna sig betydelsefulla, skickliga och omtyckta. Hon ville att alla duvor skulle känna mycket av tillhörighet, kontroll och öppenhet i flocken. Därför följde flocken henne gärna.

Duvorna irrade omkring i den blåa himlen på länge. De var trötta och hungriga. Duvorna är vegetarianer och äter frön, knoppar, skott, bär och frukter men ibland också maskar och sniglar. Nu var sädes- och ärtfälten mogna och redan skördade. När duvorna fick syn på sädeskornen lät de höra ett mjukt och dovt läte "ko-koo-ko, ko-koo. ko-koo-ko, ko-koo. ko-koo-ko, ko-koo" och flög utan att tänka sig för rakt ner på kornen. När de skulle äta av sädeskornen fastnade de i nätet. När de fann att de var fast i nätet blev de mycket rädda.

Jägaren kom nu fram ur sitt gömställe. Han var väldigt glad för den fina fångsten och gick fram för att samla in duvorna i en säck som han hade med sig. När duvorna såg jägaren, blev de ändå räddare och var och en försökte desperat befria sig och flaxade och slog med vingarna.

Ringduvan kände ett hugg i bröstet och tänkte: När en flock duvor har förlorat sin frihet, är det inte möjligt för dem att rädda sig själva utan hjälp. Hon rörde vid sin vita halsteckning och blev lite lugnare och sade till duvorna: "O kära vänner! Nu måste vi samarbeta om vi skall klara oss ur den här knipan. Ni skall inte överge varandra på det här viset, inte heller skall var och en kämpa bara för sitt eget liv. Hjälpt istället varandra. Kanske kan vi tillsammans slita loss nätet och återfå vår frihet.

Duvorna gjorde som Ringduvan sa. Med förenade ansträngningar lyckades de lyfta nätet och

flyga iväg och förde nätet med sig, högt upp under blåa himlen.

Jägaren blev rasande när han fick se sitt nät med duvorna försvinna upp i himlen. Trots detta, sprang han efter dem i hopp om att de inte skulle orka flyga så långt. Han följde dem noga med blicken för att inte förlora dem ur sikte.

Korpen som var ögonvittne till händelsen, tänkte: Jag är inte säker på att jag inte själv skulle kunna drabbas av liknande. Det är bäst att jag får reda på hur deras äventyr slutar. Hon flög efter jägaren och duvorna.

Ringduvan vände sig och fick syn på jägaren som fortfarande följde efter dem. Hon sade till duvorna: Den här jägaren är mycket envis om att fånga oss. Om vi ger oss ut över öppen mark kan han följa våra rörelser och fortsätta att förfölja oss. Om vi däremot ger oss in i ett trädbevuxet område kan vi lätt gömma oss. Han fortsätter säkert att förfölja oss men tvivlar snart på att han skall få tag i oss och ger till slut upp.

Duvorna följde sin ledare och försvann ur jägarens synhåll. När jägaren inte såg dem längre, vände han besviken tillbaka.

Utan jägarens hot, funderade duvorna hur de skulle kunna befria sig. Ringduvan sade: Vi måste få hjälp av någon att komma ur nätet. I närheten bor en vän till mig, en råtta. Om vi når fram till henne, kan hon gnaga sönder nätet och befria oss.

När de närmade sig platsen där råttan hade sitt bo, sade Ringduvan till duvorna att landa. På sin flykt ned såg de att råttan hade ordnat till ett hundratal

ingångshål till sitt bo för att skydda sig mot faror. Råttan som var ett grynings- och skymningsdjur hade sovit när duvorna kom. Ringduvan ropade Råttans namn. ”Vem är där?” svarade råttan ur sitt hål. ”Din vän, Ringduvan.” svarade Ringduvan.

Råttan skyndade sig ut och hennes svans som är en förlängning av hennes ryggrad hjälpte henna att hålla balansen när hon klättrade ut från sin håla. När hon såg duvorna med deras klara vackra ögon fångade i nätet blev hon ledsen och upprörd. Med en vänlig röst så att alla genast kände sig lättare om hjärtat, frågade hon: ”O kära vän! Hur kan det komma sig att du som är så klok har hamnade i detta nät?”

Vi var slarviga och hamnade i denna besvärliga situation, svarade Ringduvan. Vi såg sädeskornen men inte det dolda nätet och trasslade in oss i det.

Råttan började nu gnaga av maskorna i vilka Ringduvan satt fångad. Men Ringduvan protesterade: ”Börja med att gnaga av maskorna som håller fast de andra duvorna. Mig skall du ta itu med i sista hand.”

Råttan brydde sig inte om vad Ringduvan sade. När Ringduvan insisterade, sade Råttan: Det verkar som om du inte bryr dig om ditt eget liv, men du borde tänka på att det är din plikt att spara det.”

”Bli inte arg för att jag ber dig om detta.” svarade Ringduvan. Jag har tagit på mig att leda detta samhälle av duvor. Det är ytterst viktigt för mig att fullgöra denna plikt. Duvorna har gjort vad på dem ankommit. De har gett mig sitt stöd och sin lydnad och det är tack vare dem som vi har undkommit jägaren. Jag

är rädd för att om du gnager sönder de maskor som håller mig fast, blir du till slut trött och lämnar de andra duvorna åt sin öde. Jag vet däremot att om du börjar med de andra duvorna, så blir du nöjd först när du befriat mig.”

”Det är denna omtänksamhet som gör dig respekterad,” sade Råttan till slut. Sedan började hon snabbt gnaga sönder nätet så att alla duvorna kom loss.

Känslan av att ha fått sin frihet tillbaks gjorde att alla duvorna kände stor samhörighet och tacksamhet. Alla duvorna tackade därför Råttan så hjärtligt och flög därefter hemåt mot sina boställen.

När Korpen såg vad Råttan hade gjort ville hon bli hennes vän. Hon gick fram till hålet och ropade Råttans namn.

”Vem är du?” frågade Råttan.

”Jag är Korpen. När jag såg hur du hjälpte dina vänner önskade jag också bli vän med dig.”

Det kan inte bli fråga om vänskap mellan oss, svarade Råttan. En klok man bör inte försöka sig på något som är omöjligt att uppnå. Hur skulle det kunna finnas vänskap mellan oss? Jag är bara en bit kött och du livnar dig på kött så för dig är jag bara en maträtt.

Korpen svarade: ”Om vi antar att du är en bit mat för mig skulle jag inte vinna mycket på att äta upp dig. Det finns hur mycket mat som helst här på ängen. Men om jag låter dig leva och i stället får en god vän, så har vi båda vunnit något värdefullt.”

Råttan svarade: ”De starkaste drivkrafterna är dem som utgår från vår egen natur. En klok varelse bör

inte låta sig luras av att hans fiende erbjuder honom vänskap.”

Korpen svarade att han förstod vad Råttan menade. ”Men förnuftiga och toleranta varelser söker alltid att knyta nya värdefulla bekantskaper. Du har ett varmt hjärta och jag behöver din vänskap. Jag kommer att stå utanför din dörr och vare sig äta eller dricka förrän du accepterar mig som din vän.”

”OK jag tar emot din vänskap” svarade råttan, för jag har aldrig vägrat ge någon vänskap som bett mig därom. Jag ville bara förklara min inställning. Annars hade du säkert sagt att Råttan inte är särskilt klok. Man kan lura henne lätt.”

Så lämnade Råttan boets inre och gick fram till ingången.

Vad är det som håller dig tillbaka frågade Korpen. Vad är det som hindrar dig från att komma ända fram till mig? Är du fortfarande misstänksam?

Jag har inga dåliga tankar om dig. Men jag vet ju att andra korpar har samma natur som du, men de har inte samma strävan att bli vän med mig. Därför fruktar jag att någon av dem kan få syn på mig och ta död på mig.

Korpen svarade att en vän känner man igen, bland annat på att han uppträder som vän till sin väns vänner och som fiende till hans fiender.

Råttan steg då ut och kom ända fram till Korpen. De hälsade på varandra och lovade varandra att vara uppriktiga vänner.

De bodde ett tag tillsammans. Men en vacker dag sade Korpen:

– ”Jag tycker att ditt hål ligger alldeles för nära vägen som trafikeras av människor och jag är så rädd för att dö under deras hugg och slag. Jag känner till ett ställe långt borta där det finns vatten och mat i överflöd. Där bor en sköldpadda som är min vän. Jag skulle gärna vilja söka upp henne och bo med henne i lugn och ro. ”

”Jag reser med dig;” utropade Råttan.” Det här stället ger mig också avsmak.”

”Jaså varför då?”

- ”Å, det är en lång historia, som jag måste dra för dig om vi någonsin kommer fram dit du önskar.” sade Råttan.

Korpen tog Råttan i svansen och bar henne på sina vingar till källan där sköldpaddan bodde. Då sköldpaddan inte kände igen sin vän Korpen som kom flygande i sällskap med en råtta blev hon rädd och drog in både huvud och ben innanför sitt skal och blev då väldigt svår att komma åt, Därefter dök ned i vattnet.

Korpen lämnade Råttan på marken och flög sedan bort till ett träd och ropade sköldpaddans namn. Nu kände sköldpaddan igen Korpens röst och dök upp ur vattnet.

Korpen berättade hur han hade följt duvorna, vad som skett inför hans ögon och vilket vänskapsförbund han slutit med Råttan. Sköldpaddan gick fram till henne, hälsade välkommen och frågade:

- ”Varför har du kommit hit till mina trakter?”
- ”Jag ville bli vän med er och stanna hos er för gott” svarade Råttan.

Strax därpå bad Korpen henne:” Skulle du inte nu vilja vara snäll och berätta din historia som du lovade? Snälla, sätt igång att berätta! Sköldpaddan är lika ivrig att lära känna dig som jag.”

Råttan berättade att allra först bodde hon i ett hus. Hon levde där ensam. Varje kväll kom en man med en matkorg. Till kvällsmat tog han så mycket som han ville ha, resten lade han tillbaka i korgen och hängde upp den. Jag passade på då mannen gick ut, tog mig upp i korgen och åt eller kastade ut till de andra råttorna all mat som fanns i korgen utan att lämna en smula kvar. Mannen försökte flera gånger placera korgen utom räckhåll för mig men utan framgång.

Jag hade mycket pengar hemma. Så länge som hade jag pengar i mitt bo kände jag mig stark och trygg. När mannen med hjälp av en vän hade tagit mina pengar, vågade jag inte längre stanna kvar. Jag har sett att bristen på pengar hindrar oss från att nå våra mål. Det värsta av allt ont är fattigdomen.

Alltså var jag inte nöjd och tillfreds och jag lämnade mannens hus för att ge mig ut i vildmarken.

Mitt i deras samtal kom en gasell i fullt språng mot dem. Gasellen skrämde dem så att Råttan slank ned i ett hål, Korpen flög upp i ett träd och

Sköldpaddan dök ned i källan. Gasellen gick fram till vattnet och drack en klunk men något skrämde henne så hon lyfte sitt huvud igen. Hon hade en gulgrå päls, stora horn och en vit fläck på rumpan ovanför svansen.

Korpen flög upp och svävade i luften för att se om någon förföljde dem. Då han inte såg någon, uppmanade han Råttan och Sköldpaddan att komma fram ur sina gömslen.

Eftersom Gasellen stod och tittade på vattnet utan att våga närma sig det sade Sköldpaddan till henne: "Var inte rädd för att dricka om du är törstig! Seså lilla vän, var inte rädd!" Gasellen gick då fram till Sköldpaddan och hälsade på henne. "Varifrån kommer du?" frågade Sköldpaddan. "Jag lever i den här vildmarken", svarade den Gasellen, "men jägare jagar mig från ställe till ställe. Idag såg jag någon långt bort och jag blev rädd och flydde hit." – "Var inte rädd; vi har aldrig sett en jägare i de här trakterna. Stanna hos oss! Vi skall visa dig uppriktig vänskap. Det finns en betesmark alldeles i närheten."

Gasellen som önskade bli vän med dem, stannade därför kvar hos dem.

Under träden hade de som en lövsal där de samlades varje dag för att underhålla sig med prat och lek. En dag var Korpen, Sköldpaddan och Råttan samlade i där, men gasellen var inte med dem. De väntade länge och var rädda att hon råkat ut för en olycka. Sköldpaddan och Råttan bad

Korpen att han skulle flyga upp och se om deras vän var i närheten. Han flög upp och svävade omkring i luften. Så fick han se att Gasellen hade fastnat i ett fångstnät. Hastigt flög han ned för att tala om detta för de två andra. Korpen och Sköldpaddan sade till Råttan. "Du måste ta dig bort till Gasellen och höra vad det är som har hänt och sedan får vi försöka hitta ett sätt att få loss henne." Råttan tog sig fram till gasellen. "Hur har du råkat ut för detta?" frågade hon. "Jag var ouppmärksam och gick i fällan därför att jag inte var förberedd på den" sade Gasellen

Mitt i samtalet dök Sköldpaddan upp. "Det är galet av dig att komma hit", sade Gasellen till henne. "Om jägaren kommer hit och Råttan hunnit bita av maskorna som håller mig fången, springer jag lätt ifrån jägaren, Råttan har mer än ett hål att ta sin tillflykt till och Korpen flyger bort. Men jag är rädd för dig som är för tung att springa."

Sköldpaddan svarade: "Man har inte någon glädje i livet när man är skild från sina vänner." Sköldpaddan höll jämt på att tala vänskap när jägaren dök upp. Just i detta ögonblick bet råttan av de sista nätrådarna som höll gasellen fången. Han slank ned i ett hål, Korpen flög iväg och Gasellen flydde.

När jägaren kom fram, fick han till sin stora förvåning se att hans nät var sönderbitna. Han tittade sig omkring men upptäckte ingenting annat än Sköldpaddan som han fångade in. Korpen,

Råttan och Gasellen, såg på medan han band fast Sköldpaddan. "Det ser ut som om", sade Råttan, "att vi precis har klarat oss ur en svårighet för att råka ut för en annan ."

Korpen och Gasellen svarade:” Nu hjälper det inte att beklaga sitt öde utan vi måste försöka hitta på ett sätt att få henne fri.” Så diskuterade de hur de skulle bära sig åt för att jaga bort jägaren och befria sin vän. Till slut kom de på en ide. "Det finns ett sätt att rädda Sköldpaddan", sade Råttan till Gasellen. "Du går fram alldeles nära den väg som jägaren kommer att ta. Du lägger dig där som om du vore sårad, tätt tryckt till marken. Korpen flaxar ned på dig som för att äta av bytet. Jag följer jägaren på nära håll. Om som jag hoppas, han får syn på dig, lägger han från sig båge, pilar och sköldpaddan och springer fram till dig. Då han är alldeles nära dig drar du dig undan och låtsas halta, men bara ett litet stycke så att han inte slutar att förfölja dig. Låt honom komma närmare då och då, dra dig ifrån honom och fortsätt så länge du kan locka honom att följa dig . När han ger upp ska jag ha befriat Sköldpaddan genom att gnaga sönder repet som håller henne fången."

Gasellen och Korpen lyssnade med uppmärksamt på Råttan och gjorde som de var tillsagda. Jägaren förföljde länge Gasellen. När han gav upp, hade Råttan redan skurit av Sköldpaddans band och alla fyra var välbehållna. Då jägaren granskade platsen och såg de avgnagda repen,

började han tänka på Gasellen som låtsades halta, på Korpen som flög ned mot henne för att äta bytet men som inte åt något av det, på de där nätrådarna som hade gnagts av för att låta Gasellen fly.

När han kommit så långt, kliade han sig djupt upprörd i huvudet och tänkte: "Detta kan bara vara ett ställe för trollkarlar och andar." Hukande sprang han sin väg det fortast han kunde, utan att ta med sig sina saker.

Korpen, Gasellen, Råttan och Sköldpaddan återfann varandra glada och lyckliga över att vara tillsammans igen i lövsalens lugna grönska.

Ringduvan och Råttan är en saga om uppriktiga vänner. En saga om hur de älskar och stödjer varandra i medgång och motgång. Hur omtänksamma de är när dagarna är svåra och ger sina vänner en hjälpende hand. Hur de ger ro när tillvaron är orolig. Sagan ger en bild av sådana vänners inställning som har ett varmt och stort hjärta. Sagan beskriver på vilket sätt de bryr sig om varandra. Den berättar hur, när en vän råkar illa ut, de står rygg mot rygg med ett ansikte. Denna saga skänkte oss tröst i Iran en gång för länge sedan när jag var ung och tiderna var svåra. Den födde ett hopp om att i framtiden människor skulle vara vänner med varandra och behandla varandra väl.